

Schoolondersteuningsprofiel

Inleiding

Het P.C. Hoofcollege is onderdeel van de Prof. dr. Leo Kanner Onderwijsgroep (LKO). De LKO biedt speciaal onderwijs aan leerlingen van vier tot twintig jaar in de regio Leiden en in Zoetermeer. Er zijn locaties die onderwijs bieden aan leerlingen met een diagnose binnen het autisme-spectrum: Leo Kannercollege (Leiden), Leo Kannerschool (SO Oegstgeest) en Leo Kannerschool (VSO Oegstgeest). Op de locaties De Parachute (SO Zoetermeer) is de leerlingpopulatie breder: hier volgen leerlingen met internaliserende en externaliserende problematiek onderwijs. Ook de lesplaatsen van de LKO die zijn verbonden aan het kinderpsychiatrisch centrum Curium-LUMC kennen een brede leerlingpopulatie.

Het P.C. Hoofcollege in Leiderdorp verzorgt onderwijs aan leerlingen met uiteenlopende gedragsproblemen. De locatie is met ingang van schooljaar 2016-2017 uitgebreid met een MAVO opleiding (VMBO TL), deze is voor leerlingen met de internaliserende problematiek. Op het P.C. Hoofcollege worden leerlingen gezien. In letterlijke zin houdt dit in dat we werken met kleinere klassen dan in het regulier onderwijs.

In figuurlijke zin betekent 'gezien worden' dat er aandacht is voor iedere leerling en dat ieder kind zichzelf mag zijn. Onze leerlingen hebben ruimte nodig om vanuit hun eigenheid een eigen wijsheid te ontwikkelen. De sociaal-emotionele ontwikkeling van onze leerlingen loopt niet altijd parallel aan die van leeftijdsgenoten. In de begeleiding van onze leerlingen is veel geduld en aandacht nodig alvorens de overstap naar vervolgonderwijs of de arbeidsmarkt gezet kan worden. Leerkrachten zoeken veelvuldig het contact met leerlingen op en reageren vroegtijdig en consequent op gedrag. Sociale situaties worden voor- en nabesproken.

De missie van de Leo Kanner Onderwijsgroep luidt: Samen zorgen we ervoor dat onze leerlingen zich in hun eigen- (wijs)-heid kunnen ontplooiën. Dit betekent dat wij onze leerlingen voorbereiden op een toekomst in het vervolgonderwijs, op de arbeidsmarkt en in de maatschappij. Hieraan wordt vanaf dag één met volledige inzet gewerkt, zowel door leerkrachten als door leerlingen. Deze voorbereiding op de toekomst doen we als school samen met ouders, hulpverleningsinstanties en de buitenwereld, zoals bedrijven en collegascholen. De weg naar de toekomst gaat voor onze leerlingen vaak gepaard met angst en frustratie. Het is onze overtuiging dat we angst en frustratie met inzet van alle betrokkenen kunnen omzetten in succes, opluchting en blijdschap.

De bladzijden hierna zijn opgesteld in het kader van de wet Passend Onderwijs en vormen het *Schoolondersteuningsprofiel* (SOP) van het P.C. Hoofcollege. De afdeling voor externaliserende problematiek wordt in het SOP aangeduid met P.C. Hoofcollege 42a en de afdeling voor internaliserende problematiek met P.C. Hoofcollege MAVO. In dit profiel beschrijven we onze ambities voor onze leerlingen. Hiernaast willen we inzicht geven in de voorzieningen die wij voor deze leerlingen in huis hebben. Het ondersteuningsprofiel geeft

beknopt weer hoe ons onderwijs eruit ziet. Uitgebreidere informatie vindt u in onze schoolgids en op onze website www.leokanner.nl onder de knop P.C. Hooftcollege.

Het ondersteuningsprofiel is opgesteld door de schoolleiding van de school. Wij hopen dat dit ondersteuningsprofiel u op weg helpt in het vinden van de meest passende school voor uw kind of pupil. Met vragen over het ondersteuningsprofiel of suggesties ter verbetering kunt u altijd contact met ons opnemen. U vindt onze gegevens op de volgende bladzijde.

Met vriendelijke groet,

Ben Kottenhagen
locatiedirecteur

A. Algemeen

Contactgegevens

Naam	P.C. Hoofthoofcollege
Adres	Touwbaan 42a en 42b
Postcode en plaats	2352 CZ Leiderdorp
Telefoonnummer	071-5814566
Locatiedirecteur	Ben Kottenhagen (b.kottenhagen@leokanner.nl)
Orthopedagogen	Kim Celie (k.celie@leokanner.nl), Chris Princen-Verhoef (c.verhoef@leokanner.nl), Roos Reinink (r.reinink@leokanner.nl)
Schoolmaatschappelijk werkers	Nicole Komen (n.komen@leokanner.nl), Marjolein Koster (m.koster@leokanner.nl)
Bevoegd Gezag	College van Bestuur Leo Kanner Onderwijsgroep: Rien Timmer, Sander Verheul

Onderwijsvisie

Structuur, overzichtelijkheid en voorspelbaarheid zijn voor ons sleutelbegrippen. Het team vindt het belangrijk dat iedere leerling zijn/haar cognitieve mogelijkheden kan benutten. Zij ontlent hier veel zelfvertrouwen en waardering aan. Door de verschillende behoeften en talenten van de leerlingen is differentiatie een noodzaak. Gedurende hun schoolcarrière bouwen de leerlingen aan een solide basis van kennis en vaardigheden waar ze na hun schooltijd profijt van hebben. Leerlingen worden gestimuleerd en uitgedaagd om zich niet alleen cognitief te ontwikkelen, de ontwikkeling op het gebied van levensvaardigheden vinden wij even belangrijk. Bij deze vaardigheden stimuleren wij de leerlingen bij hun zelfredzaamheid, praktische en sociale vaardigheden (burgerschap) en hun emotionele ontwikkeling. Wij zien school als een optimale gelegenheid voor het ontwikkelen van sociale vaardigheden.

Wij plaatsen leerlingen in een groep die past bij het perspectief van de leerling. Daarbij kijken we naar het functioneren op cognitief niveau en sociaal- emotioneel.

Het P.C. Hoofthoofcollege 42a biedt onderwijs in twee uitstroomprofielen aan: profiel vervolgonderwijs en profiel arbeidsmarkt. Wij bieden op deze locatie onze leerlingen voltijds dagonderwijs in een klassikale setting. Wij plaatsen de leerling in de onderbouw in principe altijd in het profiel 'Vervolgonderwijs', omdat we ervan uitgaan dat vroegtijdige plaatsing in een ander profiel geen recht doet aan de ontwikkelingsrichting die een leerling doormaakt gedurende zijn eerste jaren op een middelbare school. In de onderbouw geven we maatwerk

VMBO onderwijs aan leerlingen die functioneren op het niveau van basis- kader en we bieden onderwijs aan op het niveau van VMBO- tl. Gedurende de onderbouwperiode zal de ontwikkelingsrichting van de leerling steeds duidelijker worden. Aan het eind van de onderbouw wordt samen met ouders en leerlingen het vervolg besproken, schakelen naar regulier onderwijs of het onderwijs vervolgen op PC Hooft. Plaatsing in de bovenbouw vindt plaats op basis van het uitstroomprofiel, dat is bepaald aan het einde van de onderbouw. Het onderwijs in het uitstroomprofiel 'Vervolgonderwijs' richt zich op leerlingen die uitzicht hebben op een volledig diploma. Dat geldt dus voor onze VMBO TL leerlingen. Wanneer de ondersteuningsbehoefte van de leerling dusdanig is, dat een deel van het onderwijs verzorgd kan worden door het regulier onderwijs, kan het P.C. Hooftcollege samenwerking zoeken met een reguliere VO- school. Leerlingen die niet toewerken naar een volledig diploma komen in het profiel arbeid. Dat profiel biedt ze kans zich breed te ontwikkelen richting arbeid en zich te richten op hun plek in de maatschappij. Deze leerlingen krijgen in het derde en vierde leerjaar theorievakken en praktijkvakken en lopen stage. Als de ontwikkeling van de leerling zodanig verloopt dat een startkwalificatie haalbaar is (MBO niveau 2), wordt de leerling, na overleg met ouders/verzorgers vanaf leerjaar 4 in het profiel vervolgonderwijs geplaatst. Op deze manier zorgen we ervoor dat ook de leerlingen die geen VMBO-diploma behalen toch kunnen doorstromen naar MBO niveau 2.

Er wordt zoveel mogelijk gewerkt met lessen van 45 minuten en blokken van 90 minuten. De praktijkvakken vinden ook binnen deze uren plaats. Deze vakken worden door vakleerkrachten gegeven. Indien de groepsleerkracht afwezig is, valt een andere leerkracht in. We zorgen ervoor dat er alleen een bekende leerkracht voor de groepen staat en proberen lesuitval zoveel mogelijk te beperken. De lesmethodes en de toetsen waarmee we werken, zijn voor de cognitieve ontwikkeling dezelfde als in het regulier onderwijs. Uitzondering hierop is dat wij, behalve Engels, geen moderne vreemde talen aanbieden. De ervaring heeft ons geleerd dat deze vakken vooral voor onze leerlingen vaak een te grote belasting te zijn. Voor de sociaal- emotionele ontwikkeling wordt er naast middelen voor regulier onderwijs ook gebruik gemaakt van middelen speciaal voor speciaal voortgezet onderwijs. Vakleerkrachten en TOA's begeleiden de leerlingen tijdens de praktijkvakken: koken, techniek, verzorging (alleen de meiden), gym, CKV en ICT. In de onderbouw zitten maximaal 8 leerlingen in de klas en in de bovenbouw maximaal 12.

Op de P.C. Hooft MAVO wordt alleen onderwijs verzorgd in het profiel vervolgonderwijs in de leerweg VMBO-T/MAVO. De Mavo klassen zijn homogeen ingedeeld en dat betekent dat iedereen zich dezelfde lesstof eigen moet maken. Afhankelijk van de leervoorwaarden van de leerling wordt gekeken of er een opbouwprogramma of deeltijdonderwijs noodzakelijk nodig is. Een dergelijke aanpassing moet passen bij het groepsproces. Uiteraard differentiëren we hier op tempo en leerstijl. Veel van onze leerlingen op de P.C. Hooft MAVO hebben een diagnose in het autisme-spectrum of andere internaliserende problematiek. De school is voor deze doelgroep opgericht.

De lesmethodes en de toetsen waarmee we werken, zijn dezelfde als in het regulier onderwijs. Uitzondering hierop is dat wij, behalve Engels, geen moderne vreemde talen aanbieden. De ervaring heeft ons geleerd dat deze vakken vooral voor onze leerlingen vaak een te grote belasting te zijn. Voor de sociaal- emotionele ontwikkeling wordt er naast

middelen voor regulier onderwijs ook gebruik gemaakt van middelen speciaal voor speciaal voortgezet onderwijs.

Vakleerkrachten en TOA's begeleiden de leerlingen tijdens de praktijkvakken: koken, gym, handvaardigheid en ICT.

De klassen bestaan uit maximaal 12 leerlingen.

Visie op de ondersteuning van leerling

Op het P.C. Hoofthoofcollege is de begeleiding van de leerlingen op sociaal-emotioneel gebied ingebed in de dagelijkse lespraktijk. De nadruk ligt op “respect” en “hoe gaan we met elkaar om”.

In de klas wordt getracht om de voorwaarden te scheppen waardoor leerlingen optimaal tot leren kunnen komen. Er wordt structuur geboden door een vast dagritme, er zijn duidelijke, onderling afgestemde afspraken rond het gebruik van het schoolbord, agenda en evt. huiswerk. Er wordt gewerkt in een rustige, veilige en voorspelbare omgeving. De leerstof is zo overzichtelijk mogelijk geordend. De opdrachten zijn duidelijk gesteld. Leerlingen krijgen als het nodig is extra individuele instructies. Dit is niet alleen voor het eigen handelen, maar ook ter herinnering aan wat er van hen verwacht wordt. Dit biedt hen houvast. De meer vrije situaties zijn vaak moeilijker voor de leerlingen. Daarom worden ook deze situaties zoveel mogelijk gestructureerd. De basis van de werkwijze is herkenbaar in het onderlinge respect voor elkaar in gedrag, taalgebruik en het bevorderen van onderling respect bij leerlingen. De school kenmerkt zich door de zorg voor een ordelijke en functionele leeromgeving die stimulerend en gestructureerd is voor de leerlingen. Belangrijk vinden wij dat de duidelijk afgesproken klassenregels en omgangsregels worden gehandhaafd. Door zorgvuldig het zelfvertrouwen van leerlingen te stimuleren en positief te bevestigen stimuleren wij hen in hun ontwikkeling naar zelfstandigheid. We stimuleren de leerlingen bij het leren nemen van eigen verantwoordelijkheid en helpen hen bij het ontwikkelen van levensvaardigheden.

In de gymnastieklessen wordt bijvoorbeeld aandacht besteed aan het ontwikkelen van een realistisch zelfbeeld. Veel van de leergebied overstijgende doelen komen tijdens de lessen bewegingsonderwijs nadrukkelijk naar voren. Veel leerlingen hebben een minder positief lichaamsidee dan wat zou mogen worden verwacht. Het is voor deze leerlingen belangrijk om het zelfvertrouwen te vergroten en het zelfbeeld realistischer te maken.

Bij de theorievakken oefenen onze leerlingen andere leergebied overstijgende competenties zoals, taakaanpak, feedback ontvangen en samenwerken.

De klassen hebben een vaste groepsleerkracht, of groepsleerkrachten die een duo vormen. In enkele gevallen vindt er een uitwisseling van leerkrachten plaats omdat deze gespecialiseerd is in bepaalde vakgebieden. Deze groepsleerkracht is de mentor van de klas en geeft het merendeel van de vakken. Zowel de vakleerkrachten als de groepsleerkrachten begeleiden de leerlingen bij hun vorderingen op sociaal-emotioneel gebied. Daarbij worden zij ondersteund door de orthopedagogen.

Onze lesinstructies zijn voornamelijk klassikaal. Bij de instructie wordt de inhoud zoveel mogelijk visueel ondersteund. De instructiemomenten worden beknopt gehouden en naar de hogere leerjaren toe uitgebreid. Na de uitleg begeleiden de leerkrachten de leerlingen bij de verwerking van de theorie. Hierbij staan we stil bij de verschillen in leervoorwaarden zoals taakaanpak en oplossingsstrategieën.

Groei op sociaal-emotioneel gebied realiseren we op het P.C. Hoofthoofcollege niet alleen binnen de reguliere lessen. In de onderbouw krijgen de leerlingen Rots en Water en in de

bovenbouw TOPS. Daarnaast stimuleren we de brede ontwikkeling van onze leerlingen door minimaal één keer per jaar met de leerlingen op excursie te gaan. Hiernaast organiseren we jaarlijks een schoolkamp (mits de groepsdynamiek dat toelaat) en een schoolreisje en hebben we een leerlingenraad. Aan het einde van een toetsperiode organiseren we activiteiten rond cultureel maatschappelijke vorming.

Vijf keer per jaar vinden er op school rapportbesprekingen plaats. Dan bespreekt de groepsleerkracht met leerlingen en ouders de ontwikkeling van de leerling in brede zin. Hierbij komen onder andere de belastbaarheid, werkhouding en het cijferbeeld aan bod. De groepsleerkrachten voeren regelmatig overleg met de school-orthopedagogen en de onderwijskundig begeleiders. Voor ouderbegeleiding is er op school een maatschappelijk werker.

Opleidingsmogelijkheden

schooltypen	leerjaren	bijzonderheden	toelatingscriteria brugklas*
vmbo	1 t/m 3	P.C. Hoofcollege Maatwerk VMBO voor leerlingen die functioneren op het niveau basis / kader	
vmbo-tl	1 , 3, en 4	P.C. Hoofcollege staatsexamen	
vmbo-tl	1 t/m 3	P.C. Hoof MAVO	
Entree opleiding	4	Niveau 1F arbeidstoeleiding	
Entree opleiding	4	Niveau 2F Examen i.s.m. ROC- Leiden	

* Op onze website vindt u de precieze informatie voor nieuwe leerlingen.

Kengetallen leerling populatie

In schooljaar 2015-2016 hebben 44 leerlingen onze school verlaten, 30 leerlingen als einduitstromers en 14 leerlingen hebben de school voor het einde van hun middelbare schoolperiode verlaten. Van de einduitstromers zijn 5 leerlingen uitgestroomd naar arbeid, 10 leerlingen naar een MBO niveau 2 opleiding, 10 leerlingen naar een MBO niveau 4 opleiding. Er zijn 6 leerlingen uitgestroomd zonder vervolgbestemming. 3 Van hen waren 18+ en weigerachtig en 3 van hen hebben zich aangemeld voor een MBO-opleiding, maar zijn niet toegelaten.

De leerlingen die tussentijds onze school verlaten hebben, zijn doorgestroomd naar de volgende vervolgbestemmingen: 2 leerlingen naar een andere VSO- school, 5 leerlingen naar een reguliere VO-school en 7 leerlingen naar een behandelsetting.

In het schooljaar 2015-2016 hebben 10 leerlingen het vmbo-tl examen afgelegd. Zij zijn allemaal geslaagd. Er zijn 13 leerlingen die hebben deelgenomen aan het Entree examen. Ook zij zijn allemaal geslaagd.

Een nadere beschrijving van onze resultaten vindt u in de schoolgids.

In onderstaande tabel is een overzicht van kengetallen van de afgelopen 3 jaar zichtbaar. In de tabel is goed zichtbaar dat er leerlingen zijn die meerdere diagnoses hebben.

		2013-2014	2014-2015	2015-2016
Totaal aantal leerlingen		61	82	75
Aantal leerlingen met ADHD		31	43	35
Aantal leerlingen met ODD		16	16	12
Aantal leerlingen met ASS		4	5	13
Aantal leerlingen met een hechtingsstoornis		10	15	11
Aantal leerlingen met een gedragsstoornis NAO		5	4	3
Aantal leerlingen met overige problematiek (depressie, trauma, persoonlijkheidsstoornis, angst, geen diagnose, e.d.)		27	40	39
Intelligentieprofiel van onze leerlingen	IQ ≤89	24	27	34
	IQ 90-110	15	30	24
	IQ ≥111	5	4	7
	IQ onbekend	17	21	10

B. Het aanbod van onze school

Passend Onderwijs onderscheidt binnen het regulier onderwijs in 'basisondersteuning' en 'extra ondersteuning'. Het Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO) heeft een onderwijsaanbod voor leerlingen die een grotere ondersteuningsbehoefte hebben dan het regulier onderwijs kan bieden: diepteondersteuning. Het P. C. Hooftcollege (42a) biedt diepteondersteuning aan leerlingen met uiteenlopende externaliserende gedragsproblemen die in staat zijn om

voltijds dagonderwijs te volgen in een klassikale setting. Onder bepaalde voorwaarden kan er een opbouwprogramma of deeltijdonderwijs geboden worden. Onze leerlingen beschikken allemaal over een advies voor vmbo en zijn in staat om in een groep van circa 8 tot 12 leerlingen instructie te volgen en leerstof te verwerken, aanspreekbaar te zijn op hun gedrag en medeleerlingen in hun nabijheid te verdragen.

Het P.C. Hoofcollege MAVO (42b) biedt diepteondersteuning aan leerlingen met uiteenlopende internaliserende problematiek die in staat zijn om voltijds dagonderwijs te volgen in een klassikale setting. Onder bepaalde voorwaarden kan er een opbouwprogramma of deeltijdonderwijs geboden worden. Onze leerlingen beschikken allemaal over een advies voor vmbo tl/MAVO en zijn in staat om in een groep van 12 leerlingen instructie te volgen en leerstof te verwerken, aanspreekbaar te zijn op hun gedrag en medeleerlingen in hun nabijheid te verdragen.

I.1. Algemene voorzieningen

P.C. Hoof-aanpak

Bij de P.C. Hoofaanpak wordt er vanuit gegaan dat de problematiek van de leerling begeleid en ondersteund kan worden binnen de groep waarin de leerling op basis van zijn/haar gestelde perspectief en functioneringsniveau geplaatst wordt.

Veel van onze leerlingen vinden het lastig om hun schooltaken te plannen en organiseren of om correcte tekstverbanden te leggen. Voor onderbouwleerlingen is 'wachten op hun beurt' en adequaat omgaan met irritatie een terugkerend onderwerp. Ook het verwerken van prikkels en het omgaan met spanning is een thema dat voor veel leerlingen lastig is.

De schoolomgeving is zo ingericht en geordend dat de leerling duidelijkheid en voorspelbaarheid ervaart en zich daardoor veilig voelt. Het pedagogisch klimaat is geheel gericht op de specifieke behoeften van deze leerlingen. Kernwoorden zijn veiligheid, duidelijkheid, structuur en acceptatie. Ieder kind is weer anders en kent eigen behoeften. Er wordt rekening gehouden met deze verschillen en er is aandacht voor de behoefte en denkwijze van iedere leerling afzonderlijk.

We willen graag dat iedere leerling zich op school veilig voelt, zelfvertrouwen krijgt en zich gewaardeerd voelt. Er wordt uitgegaan van wat de leerling al kan en wat er goed gaat. Hierin wordt hij/zij bevestigd om een positief zelfbeeld te stimuleren. Door oefeningen en het nabespreken van situaties wordt gewerkt aan herkenning van emoties bij zichzelf en anderen. Wij vinden het belangrijk dat iedere leerling tijdens de schoolperiode besef krijgt van de aard van zijn gedragsprobleem en hiermee zo goed mogelijk leert omgaan. Dat begint natuurlijk met een overzichtelijke schoolomgeving en een positief lesklimaat. Maar ook een gestructureerde overdracht van de lesstof hoort hierbij, net zo goed als voorspelbare leerkrachten.

Al deze onderwerpen samen vormen onze diepteondersteuning: de P.C. Hoofd-aanpak. Met deze aanpak dekken we een groot deel de onderwijsbehoeften van onze leerlingen. Naast de P.C. Hoofd-aanpak hebben alle leerlingen een aantal extra afspraken. Dit kan variëren van een reminder om medicatie in te nemen, opstarthulp bij het zelfstandig werken tot feedbackgesprekken na pauzes. Soms blijkt dat onze P.C. Hoofd-aanpak in de basis niet matcht met wat een leerling nodig heeft: dan zijn jongeren bijvoorbeeld niet in staat om een hele dag met klasgenoten in een lokaal te zijn of accepteren jongeren geen uitleg of begeleiding, of vertoont zeer ernstige agressieproblematiek. In dat geval bespreken we met ouders, begeleiders en de leerling wat een geschiktere setting zou kunnen zijn dan het P.C. Hoofdcollege. Indien dit noodzakelijk is, kan er onder bepaalde voorwaarden, zoals een hogere financiering (bv. PBG of extra financiën) extra ondersteuning geboden worden.

Schoolklimaat

Het P.C. Hoofdcollege biedt kleinschalig onderwijs: de klassen zijn kleiner dan in het regulier onderwijs en elke klas heeft ondersteuning van orthopedagogen, onderwijskundig begeleider. De leerkrachten en het niet-onderwijzend personeel zorgen ervoor dat leerlingen zich gezien voelen zodra ze 's ochtends het plein betreden. Bij de ene leerling is dat door een korte begroeting, bij de ander wordt gevraagd naar hoe de taxirit was of hoe het met de zenuwen voor een toets gaat. Dit soort momenten herhaalt zich gedurende de dag. Het groepsproces wordt door de dag heen ook nauwlettend geobserveerd en waar nodig bijgestuurd. In het lesrooster is plaats ingeruimd voor (sociale) vaardigheidslessen, maar ook tijdens lessen benoemen de leerkrachten stelselmatig waargenomen gedrag. Leerlingen worden gecompimenteerd met de vorderingen die ze maken. Bij ongewenst gedrag wordt standaard het gewenste gedrag benoemd. Er vindt een consequente handhaving van de school- en klassenafspraken plaats.

Op de Prof. dr. Leo Kanner Onderwijsgroep wordt beleid ontwikkeld en doorgevoerd om incidenten te voorkomen, om gericht op incidenten te kunnen reageren en nazorg te realiseren. Het beleid is met name gericht op het creëren van sociale veiligheid. Bij incidenten worden leerlingen zo snel mogelijk uit de situatie gehaald. Alle betrokkenen bespreken de situatie na, individueel en/of in groepsverband. Samen wordt gewerkt aan herstel van vertrouwen. Hierbij vinden we het belangrijk dat er ruimte is voor leerlingen om fouten te maken, net als dat er ook ruimte en begeleiding is om van die fouten te leren.

Naast de dagelijkse observaties bevragen we onze leerlingen ook jaarlijks naar hun beleving op het gebied van sociale veiligheid. Deze gegevens gebruiken we om ons beleid waar nodig te kunnen verbeteren.

We maken vaak mee dat het gedrag van de jongeren ook moeilijkheden geeft in de thuissituatie. Ouders worden op het P.C. Hoofdcollege nauw betrokken bij de schoolgang.

Zo informeren Leerkrachten ouders over hun observaties en overleggen met ouders over haalbare (gedrags)afspraken en over het resultaat van deze afspraken. Van alle leerlingen worden de observaties en afspraken in een digitaal logboek bijgehouden.

Schoolgebouw

Om de ontwikkeling van beide doelgroepen het beste te waarborgen hebben we er voor gekozen om de twee doelgroepen in twee afzonderlijke vleugels van het gebouw les te geven. Zowel in inhoud als in vorm zijn we daardoor volledig afgestemd op de specifieke ondersteuningsbehoeften van onze leerlingpopulatie. Structuur, overzichtelijkheid en voorspelbaarheid zijn voor ons sleutelbegrippen.

Ons gebouw is gelijkvloers en toegankelijk voor rolstoelgebruikers.

De klaslokalen op het P.C. Hoofcollege zijn prikkelarm, maar toch stimulerend ingericht. De leerlingen hebben vaak een losstaande tafel. Naast de instructie is op de borden ook het dagrooster en het weekoverzicht zichtbaar. In iedere klas zijn de school- en klassenafspraken duidelijk zichtbaar. Alle lokalen hebben een smartboard, maar er wordt er wordt ook nog gewerkt met white-boards als de smartboards te prikkelgevoelig zijn.

De klaslokalen op de P.C. Hoofd MAVO zijn onderling identiek ingericht om structuur in ruimte te optimaliseren.

Beide vleugels hebben een aula ingericht met zitplekken waar leerlingen en leerkrachten de pauzes door kunnen brengen.

Er zijn verschillende pleinen op het terrein die verdeeld zijn naar activiteit. Zo is er een sport- maar ook een chillplein.

De praktijklokalen bevinden zich in het schoolgebouw. Er is een in pandig gymlokaal en er wordt ook gebruik gemaakt van een grotere gymzaal in de wijk.

Lesaanbod

Door een zo laat mogelijke splitsing geven we leerlingen de grootste kans op een passende leerroute. Het is onze ervaring dat dit goed aansluit bij de problematiek van de leerlingen. Er wordt per individuele leerling bekeken of het verwachte uitstroomperspectief haalbaar is. Dit kan ieder jaar worden bijgesteld. Naast de kerndoelen voor het voortgezet onderwijs werken we met de leerlingen aan de leergebied overstijgende kerndoelen VSO. Leergebied overstijgende doelen komen gedurende de hele week, elke dag, op verschillende momenten aan bod. Ze komen terug in het dagelijks handelen van leerkrachten, contacten tussen leerkracht-leerling en leerlingen onderling. Zo wordt bij het vak economie aandacht besteed aan het leren budgetteren en beheren van de eigen financiën, mede met het oog op zelfstandig wonen

in de toekomst. Er wordt niet alleen aandacht besteed aan het financiële aspect, maar ook aan andere facetten van het zelfstandig wonen zoals het belang en de betekenis van werk en het indelen van de tijd.

Binnen P.C. Hoofcollege (42a) werkt groep maatwerk-leerlingen toe naar een EntreeMBO niveau 1 diploma. In het derde leerjaar VMBO-maatwerk heeft de leerling vier dagen onderwijs en start daarnaast één dag in de week met een stage. Aan het begin van dat leerjaar wordt er een arbeidsinteresse test afgenomen. Aan de hand daarvan wordt een stageplek gezocht. Aan het eind van dat leerjaar bekijken we bij iedere individuele leerling of het mogelijk is om te schakelen naar het regulier onderwijs in de bovenbouw of dat de Entreeopleiding binnen onze school een betere optie is.

De Entree is een opleiding op niveau 1 die bij het succesvol afronden met een diploma (onder voorwaarden) doorstroomrecht kan geven naar een vervolgopleiding op een Middelbare Beroeps Opleiding (MBO). Bij deze opleiding volgen de leerlingen de lessen op onze school maar er wordt geëxamineerd op het Regionaal Opleidings Centrum Leiden (ROC Leiden). Het Entree-diploma is een landelijk erkend diploma en geeft de mogelijkheid om verder te leren (MBO2) en/of op een goede start op de arbeidsmarkt. Binnen P.C. Hoofcollege (42a) en de P.C. Hooft MAVO werkt de groep leerlingen binnen de leerweg VMBO-tl toe naar een vmbo-tl diploma. Wij hebben de afgelopen jaren ervaren dat het voor veel van onze leerlingen moeilijk is om hun TL-diploma binnen de gestelde 4 jaar te halen. We hadden te weinig tijd om te werken aan de leergebied overstijgende vaardigheden. Hierdoor vielen de leerlingen uit op het MBO of zijn ze op een lager niveau bij ons uitgestroomd omdat ze niet konden voldoen aan de eisen die aan TL-leerlingen gesteld worden. Op het P.C. Hoofcollege (42a) wordt dit traject in principe in 5 jaar afgelegd, op de P.C. Hooft MAVO in 4 jaar. Het is altijd mogelijk en soms wenselijk een traject van vijf jaar te doorlopen vanwege een beperkte belastbaarheid van de leerling.

In de bovenbouw van het vmbo-tl kiezen de leerlingen een profiel. Zij maken hun definitieve keuze uit twee profielen:

- Zorg en Welzijn (ZW) •

Economie (EC)

Binnen P.C. Hoofthoofcollege (42a) vindt examinering plaats door middel van staatsexamens. Op P.C. Hoofthoofcollege (42b) vindt geen complete examinering plaats. In het derde leerjaar kunnen onderdelen alvast geëxamineerd worden, bv. de rekentoets. Onder bepaalde voorwaarden, zoals de groepsgrootte, het gewenste aanbod versus het te bieden aanbod, de beschikbare competenties van leerkrachten, is het ook mogelijk deelcertificaten te behalen voor losse vakken.

Naast de lessen op school vormt stage een belangrijk onderdeel van het lesaanbod van veel leerlingen. Het doel is om deze leerlingen tijdens stage kennis te laten maken met een werkomgeving waardoor ze een beter beeld krijgen van een eventueel te volgen vervolgopleiding en om leergebied overstijgende vaardigheden verder te ontwikkelen. Deze stage is tevens onderdeel van het examenonderdeel 'Oriëntatie op leren en werken'. De stage wordt in de klas voorbereid aan de hand van de methode 'Op weg naar stage en werk'. Alle leerlingen worden tijdens hun stageperiode bezocht door de stageleerkracht van het P.C. Hoofthoofcollege.

Meer informatie over de vakken en methodes is te vinden in onze schoolgids.

Onze lesinstructies zijn klassikaal. De instructie verloopt volgens het IGDI-model (IGDI= interactieve gedifferentieerde directe instructie). Het IGDI-model draagt er onder andere toe bij dat leerlingen relatief weinig 'wachtijd' hebben en dat de leerkrachten veel voorbeelden gebruiken en veel voordoen. In de klassikale lessen ligt het accent meer op theorie en in de praktijkvakken op het praktisch handelen.

Leerkrachten brengen tijdens de les expliciet verbanden aan binnen de lesstof en tussen de verschillende vakken. De leerlingen worden actief betrokken bij de les en er is ruimte voor intensivering of verdieping. De leerlingen kunnen aan de hand van de feedback van de leerkracht reflecteren op hun taak. De feedback is opbouwend en erop gericht om leerlingen inzicht te geven in hun eigen functioneren en dat van anderen. Hiernaast ondersteunen en begeleiden de leerkrachten de leerlingen ook bij het plannen en organiseren van het (huis)werk.

Gedurende de schooldag benaderen leerkrachten de leerlingen zo neutraal mogelijk, zonder emotionele lading. Ze spreken leerlingen zoveel mogelijk aan op hun eigen ontwikkelingsniveau. Gedurende de hele dag doen zich situaties voor waarin leerlingen samen zijn, samen delen en samen conflicten proberen op te lossen. Zij worden hierin op school begeleid door hun gedrag te benoemen, te bespreken en waar nodig bij te sturen. Wij proberen elke leerling respect voor anderen bij te brengen. Oefeningen om dit laatste tot stand te brengen zijn het klassikaal of individueel teruggrijpen op incidenten waar sociale en emotionele vaardigheden tekort zijn geschoten. Zo worden leerlingen tevens gestimuleerd om hun emoties te verwoorden en naar elkaar te luisteren. Waar hun inlevingsvermogen tekort schiet, wordt gewerkt met gedragsregels, die frequent

herhaald worden. Deze regels worden gevisualiseerd en duidelijk zichtbaar opgehangen en besproken. De sociale ontwikkeling vinden wij belangrijk. De mate van sociale competentie die een leerling heeft kunnen verwerven, zal later doorslaggevend zijn voor zijn zelfstandig functioneren in de maatschappij. De nadruk ligt daarbij op het stimuleren van gewenst gedrag en het geven van handelingsalternatieven voor ongewenst gedrag.

Leerlingvolgsysteem

Intake en OPP

De intakeprocedure bij het P.C. Hoofcollege bestaat altijd uit een persoonlijk kennismakingsgesprek tussen directie, ouders en leerling en een intakegesprek tussen de orthopedagoog en de leerling en daarnaast een gesprek tussen de schoolmaatschappelijk werkende en de ouders.

In de intakeprocedure wordt ook informatie opgevraagd bij de toeleverende school. Na aanneming van een leerling stelt het P.C. Hoofcollege een ontwikkelingsperspectief (OPP) op. Dit wordt besproken en jaarlijks geëvalueerd met de ouders en de leerling.

Groepsplan

De groepsleerkrachten stellen na iedere proefwerkweek, dus vier keer per jaar, voor hun klas een groepsplan op met daarin de leerlijnen, afspraken en arrangementen die op didactisch en sociaal-emotioneel gebied gelden voor de leerlingen van die klas. Doel van het groepsplan is om de leerlingen op koers van hun uitstroombestemming te houden. Daarom wordt het groepsplan opgesteld in overleg met de orthopedagogen en de onderwijskundig begeleider. Het groepsplan wordt gedurende het schooljaar actueel gehouden. Zo kan het bijvoorbeeld zijn dat bepaalde leerlingen na de herfstvakantie voor een vak een remediërende aanpak nodig hebben of juist verdiepingsstof. Deze aanpassingen per leerling worden bijgehouden in het leerlingvolgssysteem SOM.

Monitoring

Op het P.C. Hoofcollege worden periodiek methodegebonden toetsen en methode onafhankelijke toetsen afgenomen. Daarnaast vullen de leerkrachten elk jaar voor hun groep een gestandaardiseerde vragenlijst in om de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen in kaart te brengen. De scores worden geanalyseerd door de orthopedagoog en besproken met de groepsleerkrachten en de bouwcoördinator. De resultaten op cognitief en sociaal-emotioneel worden onder andere gebruikt om het ontwikkelingsperspectief voor het jaar erna op te stellen.

Evaluaties

De voortgang van leerlingen wordt gevolgd door de leerkracht, in overleg met de orthopedagoog en de onderwijskundig begeleider. Vijf keer per jaar wordt deze voortgang met ouders en leerling besproken op het rapportgesprek.

Externe begeleiding

Als de problematiek en/of de (onderwijs)behoefte van de leerling het aanbod en vermogen van de school overstijgen, dan kan school een adviserende rol spelen bij het zoeken naar externe hulpverlening of begeleiding voor de leerling.

I.2. Extra voorzieningen

Fysieke ondersteuningsmaatregelen

De leerlingen volgen de theorielessen in hun 'stam'lokaal. Al onze 'stam'lokalen zijn prikkelarm ingericht. Naast smartboards wordt er in de klassen ook gewerkt met white-boards om informatie extra te ondersteunen als het smartboard daarvoor te prikkelend is of informatie niet zichtbaar maakt voor een langere periode. In de lokalen is het dagritme visueel ondersteund. De leerlingen bewaren hun schoolboeken zoveel mogelijk op school. De leerlingen werken vooral aan een individuele werkplek.

De school- en lestijden worden telkens voor aanvang van het schooljaar vastgesteld en blijven gedurende het jaar ongewijzigd. Op de afdeling voor leerlingen met een externaliserende problematiek (42a) hebben de leerlingen 3 pauzes gedurende de dag. Hierdoor is de dag te verdelen in 4 lesblokken. Ze hebben een kwartier pauze om 10.15 en 14.15 uur en 25 minuten lunchpauze om 12.00 uur. Alle dagen is er les tot 15.00 uur, met uitzondering van de woensdag, dan is er les tot 13.45 uur.

Op de MAVO afdeling (42b) hebben de leerlingen 2 pauzes gedurende de dag. Hierdoor is de dag te verdelen in 3 lesblokken. Ze hebben een kwartier pauze om 10.30 uur en 30 minuten pauze om 12.30 uur. Alle dagen is er les tot 15.15 uur, met uitzondering van de woensdag, dan is er les tot 12.30 uur. De leerlingen hebben geen tussenuren of lesuitval. Het lesrooster houden we gedurende het schooljaar zoveel mogelijk intact.

Leerlingen mogen alleen met toestemming van ouders en met begeleiding van medewerkers van school het schoolterrein verlaten. Voor stages gelden andere afspraken.

Ondersteuning voor leerlingen met dyslexie, dyscalculie en/of ernstige rekenproblemen

De school hanteert een dyslexieprotocol waarin beschreven wordt hoe er op de school met dyslexie wordt omgegaan. Is dyslexie vastgesteld, dan komt de leerling in aanmerking voor compenserende maatregelen. Voorbeelden hiervan zijn:

- verlenging van de toetstijd
- gebruik van computer

In 2014 is voor de eerste keer het vak rekenen geëxamineerd. Net als voor de andere vakken houden we ook voor het vak rekenen bij hoe leerlingen zich ontwikkelen en of ze extra ondersteuning nodig hebben. Rekenen is in principe een vak waarbij geen rekenmachine of andere hulpmiddelen gebruikt mogen worden. Voor leerlingen met dyscalculie kunnen we wel extra hulpmiddelen inzetten zoals een rekenmachine of een rekenkaart. Aan het begin van het examenjaar bekijkt de examencommissie samen met de onderwijskundig begeleiders, de vakleerkracht, de leerling en ouders of en zo ja, welke examenaanpassingen voor de leerling aangevraagd worden.

Ondersteuning voor bepaalde vakken (werk- en werkstukuren)

Leerlingen worden tijdens de lessen vaak extra ondersteund bij de leesvaardigheden. Het gaat hier om ondersteuning bij het technische aspect in de vorm van hardop samen lezen van grote stukken tekst, maar ook om begrijpende leesvaardigheden. De extra ondersteuning richt zich dan op het gericht lezen van de opdracht en het ordenen van de beschikbare informatie. Bij de exacte vakken worden leerlingen begeleid om volgens een stappenplan naar de oplossing toe te werken. In de bovenbouw roosteren we voor de examenwerkstukken ook lessen en begeleiding in. Bijles wordt er op het P.C. Hooftcollege niet gegeven. Wel is er tijdens en buiten de les veel gelegenheid voor de leerlingen om vragen over de lesstof te stellen.

Examen(stress)training

De leerlingen van het P.C. Hooftcollege krijgen al in leerjaar 1 te maken met toetsweken. Zo ervaren ze wat dit soort weken vergt aan voorbereiding en wat voor spanning toetsweken met zich meebrengen. Onder begeleiding van hun groepsleerkracht leren de leerlingen stap-voor-stap om hiermee om te gaan.

In de examenjaren doen de leerlingen proefexamens. Leerlingen kunnen zo alvast wennen aan de examensituatie en de tijdsduur. Ook de situatie van de mondelinge examens wordt in het voortraject herhaaldelijk nagebootst en ingetraind met de leerlingen.

Vorbereiding op vervolgonderwijs of arbeidsmarkt

Leerlingen krijgen op het P.C. Hooftcollege begeleiding bij de oriëntatie op studie en beroep. Leerlingen in de maatwerkgroepen lopen vanaf het derde leerjaar stage. Ook in de entreeopleiding lopen de leerlingen stage. Er wordt een arbeidsinteressesstest afgenomen waarna gezocht wordt naar een passende stageplaats. De leerlingen worden in deze periode intensief begeleid door onze stage coördinator en stagebegeleider. Onze leerlingen hebben vaak meerdere werkomgevingen moeten ervaren om tot een keuze te komen. De leerlingen in het vmbo- tl worden door de groepsleerkracht waar nodig ondersteund bij het zoeken en de inschrijving bij een vervolgoopleiding.

Tijdens de voorbereiding op de vervolgbestemming werken we intensief samen met leerling, ouders en evt. hulpverlening om tot een passende vervolgbestemming te komen.

II. De ondersteuningsstructuur van onze school

De begeleiding van de leerlingen is in eerste instantie in handen van de leerkrachten, zowel op cognitief als sociaal-emotioneel gebied. Zij maken de leerlingen immers het meest intensief mee gedurende de lesdag. De groepsleerkrachten overleggen regelmatig met ouders en verzorgers over opvallende zaken op school of thuis. Vaak gaat dit via de telefoon of per e-mail. De groepsleerkrachten worden ondersteund door een orthopedagoog en een onderwijskundig begeleider waarmee zij kunnen sparren over sociaal-emotionele en didactische vragen. Verder ondersteunen de onderwijskundig begeleiders ook bij het inzetten van passende hulpmiddelen voor leerlingen met dyslexie en dyscalculie.

Gesprekken op school zijn er in elk geval vijf keer per jaar: de rapportgesprekken. Dan bespreken groepsleerkracht/mentor, ouders en leerling de ontwikkeling van een leerling in brede zin. Gesproken wordt dan over de ontwikkeling van de leerling richting het geplande perspectief. Bij deze ontwikkeling wordt gekeken naar cognitieve prestaties, maar ook naar de sociaal- emotionele ontwikkeling en verdere leergebied overstijgende competenties.

Op het P.C. Hooftcollege zijn ook maatschappelijk werkenden werkzaam. Ouders kunnen bij hen terecht met vragen over bijvoorbeeld een werkbare dagindeling voor hun kind. De maatschappelijk werker kan ook een rol spelen in de toeleiding naar passende hulpverlening of toeleiding naar begeleiding voor leerlingen en/of ouders.

Daarnaast werken op het P.C. Hooftcollege twee pedagogisch medewerkers van Cardea, zij maken deel uit van het team. Zij verzorgen onder andere individuele coaching trajecten bij leerlingen die meer nodig hebben dan wat de groepsleerkrachten kunnen bieden. Om coaching op school te kunnen krijgen is er een toeleiding nodig van een Jeugd en Gezinsteam (JGT). De coach kan u ondersteunen bij het aanvragen hiervan. Ook geven zij samen met onze eigen trainer Rots en Water en Tops!

Soms zijn er vanuit school zorgen over de voortgang van een leerling die om een bredere kijk vragen. In dat geval wordt de ontwikkeling van een leerling besproken in de Commissie voor de Begeleiding. Dit is een multidisciplinair team van orthopedagogen, de onderwijskundig begeleider, de maatschappelijk werkenden en de locatiedirecteur. In veel gevallen sluiten ook de pedagogisch medewerkers van Cardea aan bij dit overleg. De schoolarts van de JeugdGGD en wijkagent maakt op uitnodiging ook onderdeel uit van deze commissie. De uitkomst kan zijn dat aanvullend op de P.C.Hooft aanpak extra ondersteuning nodig is. Dit is evt. mogelijk onder eerder genoemde voorwaarden.

Veel van onze leerlingen krijgen na schooltijd begeleiding vanuit een zorgorganisatie of hulpverleningsinstantie.

III. Onderwijskwaliteit

Het P.C. Hoofcollege heeft een leerlingenraad. Daarin denken leerlingen mee over voor hen relevante ontwikkelingen in het onderwijs. Zo denken zij mee over het gebruik van ICT in het onderwijs, de inrichting van de pleinen, de keuze van de schoolreis, enz. Daarnaast heeft het P.C. Hoofcollege een ouderklankbordgroep. De leden hiervan bespreken een aantal keer per jaar met de locatiedirecteur hoe zij als ouders de school ervaren. Op de agenda staat dan wat er goed gaat, wat ze missen, wat er beter kan. Ook wisselen zij met de locatiedirecteur van gedachten over bijvoorbeeld het pestprotocol en het dyslexiebeleid.

Om de kwaliteit van de school goed te kunnen bewaken werkt de school met een kwaliteitsmanagementsysteem dat voor het speciaal onderwijs is ontwikkeld: de Kwaliteitsnorm Speciaal Onderwijs.

Om het jaar zet school bij leerlingen, ouders en medewerkers een vragenlijst uit over hoe zij school ervaren. De vragen beslaan onder andere thema's als schoolklimaat, schoolgebouw, les- en werkinhoud, communicatie. De antwoorden worden anoniem verwerkt en geanalyseerd. De analyse leidt tot verbetervoorstellen.

De inspectie voor het onderwijs is belast met het onderwijstoezicht. Zij ziet erop toe dat de wettelijke voorschriften worden nageleefd en beoordeelt of de kwaliteit van een school voldoende is. Hiervoor hanteert de inspectie voor elk schooltype een toezichtkader met bijbehorende kwaliteitsindicatoren. Als een schoollocatie aan de kwaliteitseisen van de Inspectie van het Onderwijs voldoet, krijgt die locatie een zogenaamd *basistoezicht*. Dit geeft aan dat de school het vertrouwen van de Inspectie heeft. De Inspectie van het Onderwijs houdt op de website www.onderwijsinspectie.nl voor elke school bij of en in welke mate aan de eisen is voldaan. Het P.C. Hoofcollege heeft de beoordeling *basistoezicht* ontvangen.

C. Onze ambities

Ons streven is dat leerlingen zich bij ons op school zo optimaal mogelijk kunnen ontwikkelen, zowel op sociaal-emotioneel als cognitief gebied. Dit willen we bereiken door onze leerlingen een veilige en gestructureerde leeromgeving te bieden en door nauw contact met ouders en hulpverlening te onderhouden. We willen in de toekomst beter aan kunnen sluiten bij leerlingen met een praktische leerstijl. Om onze leerlingen succesvol te laten zijn op hun vervolgbestemming willen we het curriculum dat gericht is op hun brede ontwikkeling verder ontwikkelen. De mate van deze brede competenties die een leerling heeft kunnen verwerven, zal later doorslaggevend zijn voor zijn zelfstandig functioneren in de maatschappij. Wij zijn pas tevreden als leerlingen bij ons zo 'geland' en 'gegroeid' zijn dat ze qua kennis, vaardigheden en 'als persoon' succesvol kunnen doorstromen naar hun vervolgbestemming nl. onderwijs of arbeid.